

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**  
**ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ,**  
**ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ ТА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ**  
**З ДИСЦИПЛІНИ**  
**“МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”**  
(для студентів 5 курсу денної і заочної форм навчання  
за напрямом підготовки 0501 “Економіка і підприємництво”  
(6.030504 «Економіка підприємства»))

Харків

ХНАМГ

2011

Методичні вказівки до проведення практичних занять, виконання самостійної та контрольної роботи з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» для студентів 5 курсу денної і заочної форм навчання за напрямом підготовки 0501 “Економіка і підприємництво (6.030504 “Економіка підприємства”). / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад: М. П. Пан, В. І.Торкатюк, О. С. Вороніна – Х.: ХНАМГ, 2011. – 39 с.

Рецензент: зав. кафедри управління будівництвом і міським господарством ХНАМГ, доктор економічних наук Ачкасов А. Є.

Затверджено кафедрою економіки будівництва.  
протокол № 5 від 25.11.2009 р.

## 1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ І СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ

### 1.1. Опис навчальної дисципліни “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”

#### *Денна форма навчання*

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<b>Кількість кредитів, що відповідають ECTS – 2</b> <b>Модулів – 2</b> <b>Змістових модулів – 2</b> <b>Загальна кількість годин – 72</b>	<b>Напрямок 0501</b> “Економіка і підприємництво” (6.030504 «Економіка підприємства») <b>Спеціальності:</b> 7.050107 "Економіка підприємства" <b>Освітньо-кваліфікаційний рівень:</b> Спеціаліст	<b>За вибором ВНЗ</b> <b>Рік підготовки:</b> 5-й <b>Семестр:</b> 9-й <b>Лекції – 12 год.</b> <b>Практичні – 24 год.</b> <b>Самостійна робота – 36 год.</b> <b>Вид підсумкового контролю – залік</b>

**Примітка:** співвідношення кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи становить 40% до 60%.

#### *Заочна форма навчання*

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<b>Кількість кредитів, що відповідають ECTS – 2</b> <b>Модулів – 2, контрольна робота</b> <b>Змістових модулів – 2</b> <b>Загальна кількість годин – 72</b>	<b>Напрямок 0501</b> “Економіка і підприємництво” (6.030504 «Економіка підприємства») <b>Спеціальності:</b> 7.050107 "Економіка підприємства" <b>Освітньо-кваліфікаційний рівень:</b> Спеціаліст	<b>За вибором ВНЗ</b> <b>Рік підготовки:</b> 5-й <b>Семестр:</b> 10-й <b>Лекції – 6 год.</b> <b>Практичні – 6 год.</b> <b>Самостійна робота – 60 год.</b> <b>Вид підсумкового контролю – контрольна робота, залік</b>

**Примітка:** співвідношення кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи становить 20% до 80%.

## 1.2. Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин*			
	Всього годин	У тому числі		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна та індивідуальна робота
<b>Змістовий модуль 1. Теоретично-методичні основи менеджменту ЗЕД</b>	<b>36/36</b>	<b>6/3</b>	<b>12/3</b>	<b>18/30</b>
Тема 1. Методологічні основи менеджменту зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).	6/6	1/1	2/-	3/5
Тема 2. Організаційно-правові основи менеджменту ЗЕД.	6/6	1/1	2/1	3/5
Тема 3. Стратегічний менеджмент ЗЕД.	6/6	1/-	2/1	3/5
Тема 4. Державне регулювання ЗЕД.	6/6	1/-	2/-	3/5
Тема 5. Митна політика держави та принципи митного регулювання.	6/6	1/1	2/-	3/5
Тема 6. Практичні аспекти митної справи.	6/6	1/-	2/1	3/5
<b>Змістовий модуль 2. Організація зовнішньоекономічної діяльності та оцінка її ефективності.</b>	<b>36/36</b>	<b>6/3</b>	<b>12/3</b>	<b>18/30</b>
Тема 7. Суть і структура зовнішньоекономічного договору купівлі-продажу.	8/8	2/1	3/1	3/6
Тема 8. Валютне регулювання ЗЕД.	7/7	1/1	3/1	3/6
Тема 9. Транспортне забезпечення зовнішньоекономічних угод.	7/7	1/1	2/-	4/6
Тема 10. Організація зовнішньоекономічних операцій.	7/7	1/-	2/-	4/6
Тема 11. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.	7/7	1/-	2/1	4/6
<b>Разом</b>	<b>72</b>	<b>12/6</b>	<b>24/6</b>	<b>36/60</b>

\* у чисельнику вказані години для денної, в знаменнику - заочної форм навчання

## 1.3. Розподіл балів при вивченні дисципліни

Модуль 1: Поточне тестування і самостійна робота		Модуль 2: ІНДЗ (контрольна робота)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	до 40	до 100
до 30	до 30		

#### **1.4. Критерії оцінки модульної контрольної роботи**

За виконану і оформлену контрольну роботу виставляють від 10 до 40 балів. Кожне завдання оцінюється максимально в 10 балів, а мінімально в 5 балів.

35-40 балів (відмінно) ставляться за виконану контрольну роботу, якщо всі питання розкриті повністю. При цьому виконані всі завдання. Однак припускається наявність помилок стилістичного, або орфографічного характеру.

20-34 балів (добре) ставляться за виконану контрольну роботу, якщо всі питання розкриті повністю, але є окремі помилки і недоліки. При цьому виконані всі завдання.

10-19 балів (задовільно) ставляться за виконану контрольну роботу, якщо не повністю дані відповіді на теоретичні питання, а також невірно виконані завдання.

Якщо студент одержує менше, ніж 10 балів, та контрольна робота визначається виконаною на незадовільно.

#### **1.5. Критерії оцінки (умови заліків) знань студентів**

Оцінку знань студентів з дисципліни “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності” здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), що є українським варіантом ECTS. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті відповідно до його форми (лекційної, практичної, семінарської). Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним планом з дисципліни “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності” передбачено складання заліку, при цьому якщо сума балів складає 60 балів (при задовільній оцінці контрольної роботи), то залік виставляється автоматично.

## **2. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1**

### **ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗЕД**

#### **2.1. Тематичні плани для самостійної роботи з інформаційними джерелами**

##### ***Тема 1. Методологічні основи менеджменту зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)***

Сутність ЗЕД, її визначення. Класифікація зовнішньоекономічних зв'язків. Основні види зовнішньоекономічної діяльності. Чинники впливу на ЗЕД. Наслідки ЗЕД. Принципи зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти ЗЕД.

##### ***Тема 2. Організаційно-правові основи менеджменту ЗЕД***

Структура сучасної системи управління ЗЕД. Особливості національної системи регулювання ЗЕД. Правові основи регулювання ЗЕД. Міжнародні інститути регулювання ЗЕД. Державні органи і організації у сфері управління і сприяння ЗЕД. Роль недержавних об'єднань і організацій у сприянні ЗЕД. Особливості менеджменту ЗЕД в Україні.

##### ***Тема 3. Стратегічний менеджмент ЗЕД***

Стратегічні рішення в ЗЕД. Головні причини виходу на зовнішні ринки або розширення ЗЕД. Головні проблеми виходу на зовнішні ринки і здійснення ЗЕД. Міжнародна сегментація. Вибір цільового ринку для ЗЕД. Стратегії проникнення на зовнішні ринки: стратегії завоювання або розширення зарубіжних ринків; стратегії збереження зарубіжних ринків; стратегії лідерства.

##### ***Тема 4. Державне регулювання ЗЕД***

Загальні засади регулювання ЗЕД. Система державного регулювання ЗЕД. Організація державного регулювання ЗЕД. Суть та класифікація нетарифних методів регулювання. Характеристика системи кількісних обмежень експортно-імпортних операцій. Приховані методи протекціонізму. Дозволи інших державних органів України.

## ***Тема 5. Митна політика держави та принципи митного регулювання***

Сучасна митна політика України. Мито і митний тариф. Країна походження товару. Сутність і місце митної вартості у регулюванні ЗЕД. Класифікація товарів згідно з УКТ ЗЕД. Визначення митної вартості експортних товарів. Митні режими та особливості їх застосування.

## ***Тема 6. Практичні аспекти митної справи***

Митний контроль та митне оформлення товарів і транспорту. Основна документація для митного оформлення експортно-імпортних вантажів. Умови та пункти пропуску товарів і транспорту через митний кордон України.

### **2.2. Основні терміни і поняття**

До основних термінів і понять змістового модуля слід віднести:

*Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)* пов'язаний із застосуванням загальних ідей і концепцій менеджменту у всіх формах зовнішньоекономічної діяльності (експорті й імпорті товарів і послуг, лізингових операціях, прямому інвестуванні і т.д.

*Зовнішньоекономічна діяльність* – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

*Протекціонізм* – це зовнішньоторговельна політика держави, спрямована на захист національної економіки від іноземної конкуренції та на використання економічної слабкості торгових партнерів з метою освоєння їхніх ринків збуту та забезпечення закупівель дешевої сировини й енергоносіїв.

*Лібералізація* зовнішньоторговельної політики держави полягає в зниженні тарифних ставок імпортних і експортних мит, наданні пільг стосовно товарів, що ввозяться з інших країн.

*Автаркія* – політика держави щодо становлення замкнутого

самодостатнього господарства у межах однієї країни чи групи країн за максимального обмеження імпорту і стимулювання експорту.

*Митний тариф* – систематизований перелік ставок мита, яким обкладаються товари при імпорті в країну чи експорті з даної країни.

*Мито* – податок, що справляється при перетині товару митного кордону.

*Квота* – кількісний нетарифний засіб обмеження експорту або імпорту товару певною кількістю або сумою на певний проміжок часу.

*Ліцензування* – регулювання зовнішньоекономічної діяльності через дозвільний пакет документів, що видається державними органами на право експорту або імпорту товару у визначених кількостях на певний" проміжок часу.

*Технічні бар'єри* – вимога дотримання національних стандартів, одержання сертифікатів якості на імпорту продукцію, специфічного маркування та пакування товарів, дотримання санітарно-гігієнічних норм та інші вимоги, встановлені законодавством країни.

*Добровільне обмеження експорту* – кількісне обмеження, що ґрунтується на зобов'язанні одного з партнерів обмежити (не розширювати) обсяги експорту, взятому на себе в рамках офіційної міждержавної угоди про встановлення квот на експорт товару.

*Франчайзинг* – це спосіб діяльності, при якому франшизер (продавець) передає франшиз (покупцю) право на використання своєї торгової марки, яка важлива для бізнесу покупця і за допомогою якої продавець надає постійну допомогу покупцю в його бізнесі, що виходить за рамки формальних відносин між ними.

*Міжнародний лізинг* – надання в довгострокову оренду (на термін понад 12 місяців) виробничого устаткування, транспортних засобів, комп'ютерної техніки, складських приміщень.

*Етноцентризм* (грец. *ethnos* – група, плем'я, народ і лат. *centrum* – осередок, центр) - це властивість індивіда, соціальних груп і спільнот (як носіїв етнічної самосвідомості) сприймати й оцінювати життєві явища крізь призму традицій і цінностей власної етнічної спільності, що виступає як певний



загальний еталон або оптимум. Етноцентризм означає віддавати перевагу власному способу життя над іншими.

*Регіоноцентризм і геоцентризм.* Ці два поняття означають певний ступінь зрілості у сприйнятті підприємством своєї міжнародної активності. Регіоноцентризм розглядає світ як сукупність ринків, що мають деякі загальні характеристики. Геоцентризм трактує світ як єдиний ринок.

*Конкурентоздатність товару* – це сукупність характеристик продукту і супутніх його продажу і споживанню послуг, що відрізняють товар від продуктів-аналогів за ступенем задоволення потреб споживачів, рівню затрат на його придбання і експлуатацію.

*Стратегічне планування* - це процес формування, оцінювання і прийняття стратегій розвитку бізнесу.

*Місія* характеризує сутність об'єкта управління, мету його існування і властиве організації і сфері управління місце і призначення.

*Сучасна система управління зовнішньоекономічною діяльністю* охоплює широке коло об'єктів і може бути загалом охарактеризована і розбита на розділи (сегменти) з використанням ряду критеріїв і аналітичних ознак.

### **2.3. Вправи для засвоєння теоретичного матеріалу**

#### ***Вправа 1. Тема: «Вплив зовнішньоекономічної діяльності на економіку країни»***

*Мета заняття:* закріпити у студентів теоретичні знання та дати практичні навички по розрахунку результатів зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємництва та впливу цих результатів на стан економіки країни.

#### ***Теоретична частина:***

Існує тісний зв'язок між результатами зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємництва та економічним становищем країни. Якщо суб'єкти підприємництва кваліфіковано беруть участь у зовнішньоекономічній

діяльності, то це в кінцевому випадку призводить до збільшення національного продукту країни, збагачення суспільства та кожного його члена.

Світова економіка створює особливий порядок формування валового національного доходу країни. В загальному вигляді він відображений на рис. 2.1.

Даємо пояснення окремих складових частин валового національного продукту країни, який використовується на накопичення та споживання в кожній країні.

*Національний дохід НД* – являє собою сукупний дохід в економіці країни, який отриманий від резидентів у результаті використання ними факторів виробництва: праці, капіталу, технологій, землі тощо.

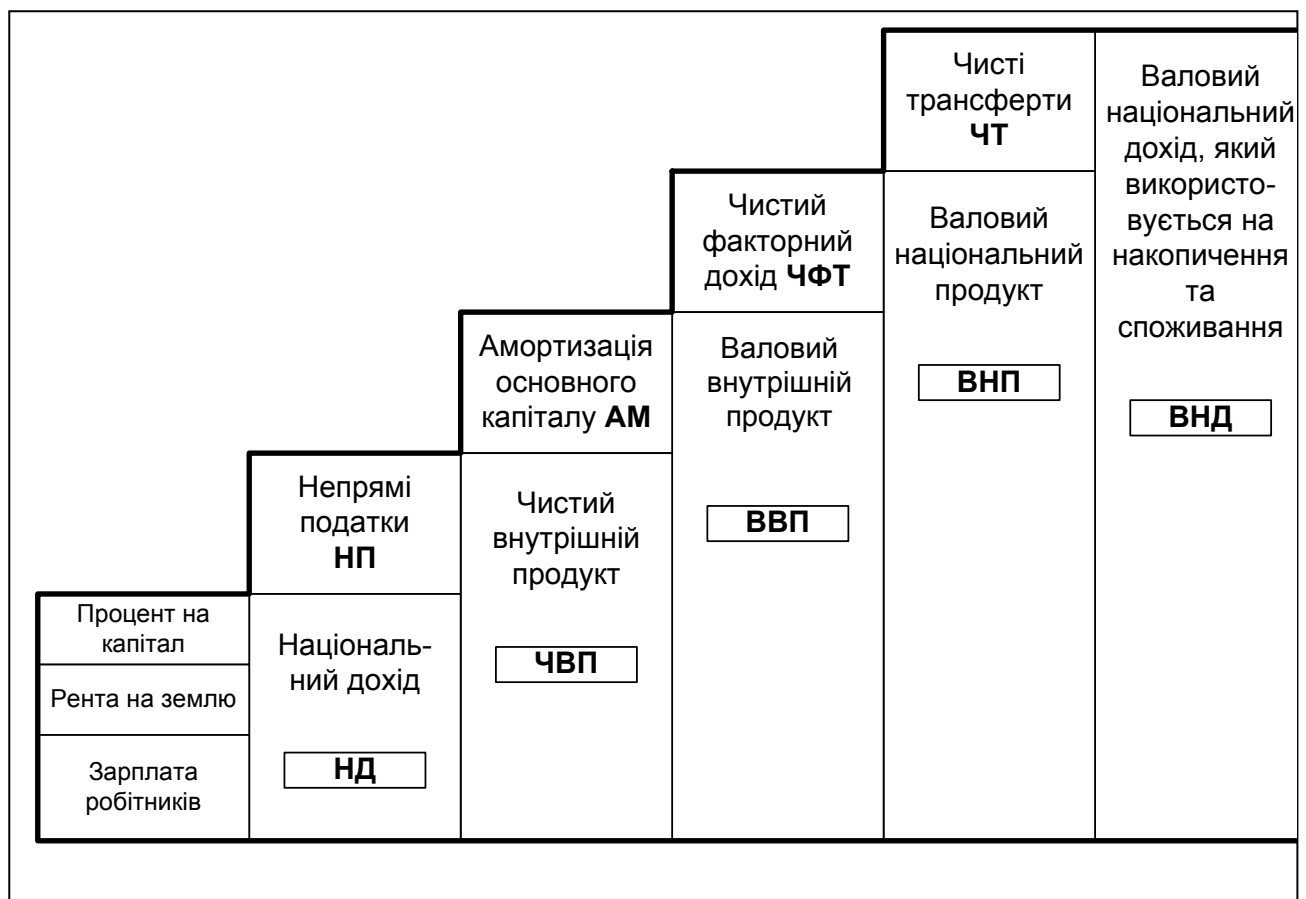


Рис. 2.3.1 – Формування валового національного доходу країни

*Резиденти* – це інституціональні одиниці, які постійно знаходяться на території даної країни незалежно від громадянства або приналежності капіталу.

Резидентами є:

- особи, які постійно проживають в даній країні;
- робітники-мігранти, якщо вони проживають в країні більше одного року (або більше іншого визначеного терміну);
- урядові органи, включаючи їх представництва за кордоном;
- підприємства, якщо вони здійснюють свою економічну діяльність в даній країні, навіть якщо вони частково або повністю належать іноземному капіталу.

*Інституціональні одиниці* - це фізичні особи (домашні господарства) та юридичні особи, які можуть володіти товарами, активами, тощо і можуть здійснювати від свого імені угоди з іншими фізичними та юридичними особами. Інституціональні одиниці здійснюють такі види робіт:

- виробляють товари;
- надають послуги;
- продають свою робочу силу;
- споживають товари та послуги;
- здійснюють посередницькі операції тощо.

Якщо до національного доходу додати *непрямі податки на бізнес*, то отримуємо *чистий внутрішній продукт ЧВП*.

*Непрямі податки на бізнес НП* - це такі податки, які установлюються в даній країні державою та практично не залежать від результатів роботи резидентів. Найбільш відомі непрямі податки на бізнес - це податок на додану вартість та акцизний податок.

В Україні установлений певний порядок визначення акцизного податку та податку на додану вартість.

Так, величину *акцизного податку* можна розрахувати за формулою:

$$A = \frac{S + P}{1 - a} \cdot a, \quad (2.3.1)$$

де  $S$  – витрати на виробництво продукції, грн.,

$P$  – прибуток виробників продукції, грн.,

$(S + P)$  – вартість виготовленої продукції; з певним спрощенням можна

прийняти, що  $(S + P) = (2...3) * НД$ ,

$НД$  – величина національного доходу, грн.,

$a$  – визначена державою ставка акцизного податку, в відносних одиницях.

Величину податку на подану вартість ПДВ розраховують за формулою

$$ПДВ = (S + P + A) \cdot \beta, \quad (2.3.2)$$

де  $\beta$  – ставка податку на додану вартість, у відносних одиницях,  $\beta=0,2$ .

Тоді величину непрямих податків на бізнес можна визначити за формулою

$$НП = A + ПДВ. \quad (2.3.3)$$

Збільшення чистого внутрішнього продукту на величину *амортизації основного капіталу*, який був використаний у виробництві, формує *валовий внутрішній продукт ВВП*.

Амортизацію основного капіталу  $АМ$  можна розрахувати за формулою (спрощено)

$$АМ = \frac{ОК \cdot H_a}{100}, \quad (2.3.4)$$

де:  $ОК$  – вартість основного капіталу, грн.,

$H_a$  – середньозважена норма амортизаційних відрахувань, %.

*Валовий внутрішній продукт ВВП* – це один із основних економічних показників, за якими ведеться оцінювання стану економіки країни. Іншими словами, це вартість всього того багатства, яка створена в даній країні, або - це додана вартість, яка вироблена всіма резидентами в даній країні.

Якщо скористатись формулами, то *доходи ВВП* можна визначити за формулою

$$ВВП = НД + НП + АМ = НД + A + ПДВ + АМ. \quad (2.3.5)$$

З іншого боку, ВВП можна розрахувати за витратами, скориставшись формулою:

$$ВВП = C + I + G, \quad (2.3.6)$$

де  $C$  – обсяг особистого споживання в країні, грн.,

$I$  – обсяг приватних інвестицій в економіку країни, грн.,

$G$  – обсяг державних витрат, грн.

Звідси можна скласти рівняння:

$$НД + НП + АМ = НД + А + ПДВ + АМ = C + I + G. \quad (2.3.7)$$

ВВП характеризує економіку країни, яка *не бере* участі в міжнародному розподілі праці, що практично нереально. Але справа в тому, що частина продукції країни може експортуватись за кордон, а з-за кордону може поступати інша необхідна продукція тощо. Окрім цього, жителі однієї країни можуть перераховувати гроші, зароблені в цій країні, своїм родичам, які проживають в інших країнах. Все це впливає на загальний стан економіки країни.

Тому для оцінювання стану економіки країн, які беруть участь в міжнародному розподілі праці, використовують більш точний показник, а саме: *валовий національний продукт ВВП*.

*Валовий національний продукт ВВП* – це сума доданої вартості, яка вироблена резидентами в даній країні, різниці між вартістю експорту та імпорту товарів і величини *чистого факторного доходу ЧФД*.

ВВП розраховують за формулою:

$$ВВП = ВВП + (X - IM) + ЧФД, \quad (2.3.8)$$

де:  $X$  – експорт товарів та послуг із країни,

$IM$  – імпорт товарів і послуг в країну,

$ЧФД$  – чистий факторний дохід, грн.

*Чистий факторний дохід* – це різниця доходів від використання факторів виробництва за кордоном, які є власністю резидентів, і виплат нерезидентам за використання в даній країні їх факторів виробництва.

*Нерезиденти* – це всі інституціональні одиниці, які постійно проживають за кордоном, навіть якщо вони є філіалами інституціональних одиниць даної країни.

Чистий факторний дохід можна розрахувати за формулою

$$ЧФД = (ID_k - ID_g) + (P_k - P_g) + (P_k - P_g), \quad (2.3.9)$$

де:  $ID_k$  – прибуток, отриманий резидентами від зроблених ними прямих та портфельних інвестицій за кордоном, а також проценти за депози-

тами, отриманими резидентами від розміщення своїх коштів в закордонних банках;

$ДД_г$  – прибуток, отриманий нерезидентами від зроблених ними в даній країні прямих та портфельних інвестицій, а також проценти за депозитами, отриманими нерезидентами від розміщення своїх коштів в банках даної країни;

$П_к$  – перекази з-за кордону робітників-мігрантів, які є резидентами своєї країни;

$П_г$  – перекази за кордон робітників-мігрантів, які є нерезидентами для даної країни (тобто є резидентами іншої країни);

$Р_к$  – сума ренти, отриманої резидентами за здану за кордоном нерухомість в оренду, авторські гонорари, отримані резидентами за кордоном тощо;

$Р_г$  – сума ренти, отриманої нерезидентами за здану в даній країні нерухомість в оренду, авторські гонорари, отримані нерезидентами в цій країні та переведені за кордон.

І нарешті, найбільш узагальнюючим показником, що характеризує стан економіки країни, є *валовий національний дохід, який має країна і який використовують на накопичення та споживання ВНД*.

ВНД розраховують за формулою:

$$ВНД = ВВП + ЧТ = ВВП + (ЧТ_к - ЧТ_г), \quad (2.3.10)$$

де:  $ВВП$  – валовий національний продукт;

$ЧТ$  – чисті трансферти;

$ЧТ_к$  – перекази з-за кордону робітників-мігрантів, які стали резидентами цієї країни;

$ЧТ_г$  – перекази за кордон робітників-мігрантів, які стали резидентами даної країни.

*Примітка:* Поняття трансфертів важливо для обліку робітників-мігрантів. Якщо вони залишаються резидентами тієї країни, в якій працюють, то їх

грошові перекази на батьківщину вважаються трансфертами. Якщо ж робітники-мігранти продовжують розглядатися як резиденти своєї країни, то їх перекази на батьківщину вважаються факторними.

У загальному вигляді ВНД розраховують за формулою:

$$ВНД = ВВП + (X - ІМ) + ЧФД + ЧТ . \quad (2.3.11)$$

Участь країни в міжнародному розподілі праці може характеризуватись і іншими показниками, які є похідними з раніш визначених.

Найчастіше застосовують такі показники, як:

- сальдо поточних операцій *СПО*, тобто сума показників торгового балансу (експорт мінус імпорт), чистого факторного доходу та чистих трансфертів; *СПО* розраховують за формулою:

$$СПО = (X - ІМ) + ЧФД + ЧТ . \quad (2.3.12)$$

Обсяг збережень *S*, тобто та частина ВНД, яка не була споживана в даній країні; *S* розраховують за формулою

$$S = ВНД - СПО . \quad (2.3.13).$$

Зрозуміло, що в разі, коли показники *СПО* та *S* будуть позитивними, тобто, якщо сума експорту мінус імпорту продукції, чистого факторного доходу та чистих трансфертів буде *позитивною*, то це означає, що валовий національний дохід країни ВНД буде більший, ніж ВВП. Тобто країна має певну користь від участі в міжнародному розподілі праці. Більш того, вона буде мати змогу робити певні накопичення (збереження).

І навпаки, якщо сума експорту мінус імпорту продукції, чистого факторного доходу та чистих трансфертів буде *негативною*, то це означає, що валовий національний дохід країни ВНД буде менший, ніж ВВП. Тобто країна несе певні втрати від участі в міжнародному розподілі праці.

### ***Завдання 2.3.1***

У таблиці 2.3.1 наведені економічні показники в ряді країн за минулий рік, які були ізольовані одна від іншої і не брали участі в міжнародному розподілі праці.

Таблиця 2.3.1.

Економічні показники	Країни							
	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З
Національний дохід, млн. одиниць	70	13	25	21	52	100	23	83
Середня ставка акцизного податку, в відн. один.	0,3	0,35	0,4	0,45	0,5	0,25	0,35	0,2
Ставка податку на додану вартість, в відн. одиницях	0,2	0,25	0,3	0,28	0,18	0,23	0,15	0,17
Вартість основного капіталу, млн. одиниць	100	200	150	140	130	160	137	185
Середньозважена норма амортизаційних відрахувань, в %.	10	13	8	9	15	6	9	11
Обсяг особистого споживання в країні, млн. одиниць	50	4	36	36	69	90	28	95
Обсяг приватних інвестицій, млн. одиниць	15	10	2	3	7	35	9	12

Користуючись завданням, яке наведено в таблицях 2.3.1, 2.3.2, а також формулами 2.3.1 - 2.3.7, потрібно:

- вибрати згідно з завданням три країни, економічні показники яких потрібно дослідити та порівняти;
- розрахувати величини акцизного податку, податку на додану вартість, які існують в цих країнах;
- розрахувати величину непрямих податків на бізнес, які існують в цих країнах;
- для кожної країни розрахувати величину чистого внутрішнього продукту;
- для кожної із країн розрахувати величину амортизаційних відрахувань;
- для кожної із країн розрахувати величину внутрішнього валового продукту ВВП;
- для кожної із країн визначити величину державних витрат, що здійснюються в країнах, які досліджуються;
- зробити висновки щодо соціальної політики цих держав.



Таблиця 2.3.2.

Варіант	Країни	Варіант	Країни	Варіант	Країни
1	А-Б-В	11	Г-Е-З	21	А-Б-Ж
2	Б-В-Г	12	А-Г-Ж	22	Б-В-Ж
3	В-Г-Д	13	А-Е-З	23	Г-Е-Ж
4	Г-Д-Е	14	Б-Д-Е	24	Г-Ж-З
5	Д-Е-Ж	15	Г-Д-З	25	А-В-Ж
6	Е-Ж-З	16	В-Г-Ж	26	А-Д-З
7	Ж-З-А	17	А-Ж-З	27	А-Е-Ж
8	А-В-Д	18	Б-В-Ж	28	Б-В-Е
9	Б-Г-Е	19	А-Б-З	29	Б-Д-Ж
10	В-Д-Ж	20	В-Г-З	30	А-Е-Ж

## Завдання 2.3.2

У результаті входження вищезазначених країн у світовий економічний простір, економічні показники цих країн доповнились новими, які характеризують участь цих країн в міжнародному розподілі праці. Ці показники наведені в табл. 2.3.3.

Таблиця 2.3.3.

Економічні показники	Країни							
	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Експорт продукції, млн. одиниць	10	2	3	4	13	15	4	10
Імпорт продукції, млн. грн.	9	3	2	3	10	16	3	9
Прибуток, отриманий резидентами від зроблених ними прямих та портфельних інвестицій за кордоном, а також проценти за депозитами, отриманими резидентами від розміщення своїх коштів в закордонних банках, млн. одиниць	2	1,5	0,2	0,8	4	1,5	0,8	0,9
Прибуток, отриманий нерезидентами від зроблених ними в даній країні прямих та портфельних інвестицій, а також проценти за депозитами, отриманими нерезидентами від розміщення своїх коштів в банках даної країни, млн. одиниць	1,7	1,7	0,3	0,7	3	3	0,6	0,5
Перекази з-за кордону робітників-мігрантів, які є резидентами своєї країни, млн. одиниць	0,5	0,4	0,2	0,1	1,6	1,7	0,4	0,9

Продовження табл. 2.3.3.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Перекази за кордон робітників мігрантів, які є нерезидентами для даної країни (тобто є резидентами іншої країни), млн. одиниць	0,4	0,3	0,6	0,8	1,1	1,2	0,45	0,9
Сума ренти, отриманої резидентами за здану за кордоном нерухомість в оренду, авторські гонорари, отримані резидентами за кордоном тощо, млн. одиниць	0,7	0,2	0,7	0,65	1,5	1,1	0,6	0,3
Сума ренти, отриманої нерезидентами за здану в даній країні нерухомість в оренду, авторські гонорари, отримані нерезидентами в цій країні та переведені за кордон, млн. одиниць	0,8	0,5	0,3	1,2	4,2	0,3	0,5	0,1
Перекази з-за кордону робітників-мігрантів, які стали резидентами цієї країни, млн. одиниць	0,5	0,6	0,2	0,1	2,1	2,0	0,8	0,3
Перекази за кордон робітників мігрантів, які стали резидентами даної країни, млн. одиниць	0,3	1,2	0,1	0,3	1,5	2,6	0,7	0,8

Користуючись завданням, яке наведено в таблицях 2.3.2 та 2.3.3, а також формулами 2.3.8-2.3.13, для визначених раніше країн потрібно:

- розрахувати величину чистого факторного доходу;
- розрахувати величину чистих трансфертів;
- розрахувати величини валового національного продукту та валового національного доходу;
- розрахувати сальдо поточних платежів та обсяги збережень в кожній з країн;
- зробити висновки щодо ефективності участі країн в міжнародному розподілі праці.

## 2.4. Методичні поради до самостійної роботи

У процесі самостійної роботи над першоджерелами і при підготовці до тестового контролю змістового модуля слід звернути увагу на:

1. Більш глибоко ознайомитися з ключовими поняттями і термінами;

загальними положеннями про зовнішньоекономічну діяльність; митно-тарифним регулюванням зовнішньоекономічної діяльності.

Матеріали для вивчення цих питань можна знайти в будь-якому підручнику, навчальному посібнику, а також в Інтернеті, зазначеними в списку рекомендованої літератури й інформаційних джерел.

2. Для підготовки до тестового контролю радимо використати наведену в методичних вказівках тренінгову тестову програму.

3. При роботі з першоджерелами потрібно вести конспект куди в першу чергу потрібно заносити терміни, поняття, алгоритми, схеми, графіки, розв'язування вправ і кейсів з посиланнями на авторів.

4. Після опрацювання лекційного матеріалу і першоджерел слід скласти звіт відповідно до вимог, наведених у методичних вказівках і представити його викладачу.

5. При виявленні незрозумілих питань потрібно звернутися до лектора або асистента, які ведуть заняття з курсу „Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності” під час консультаційних годин на кафедрі економіки будівництва.

6. *Попередження!* Конспекта лекційного матеріалу недостатньо для складання тестового контролю на оцінку більше ніж „задовільно”.

7. ECTS і КМСОНП не передбачає перездачі тестів на вищу оцінку й „автоматів”.

## **2.5. Тренінгова тестова програма до змістового модуля**

*1. Обмеження імпорту здійснюється через:*

- а) експортні кредити;
- б) державне страхування ризиків при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД);
- в) імпортні депозити;
- г) експортні премії.

2. *Товар, запропонований для аукціонної торгівлі, повинен відповідати вимогам:*

- а) бути легко стандартизованим;
- б) бути масовим;
- в) мати індивідуальні особливості;
- г) мати вільне ціноутворення.

3. *Контракт на постачання розрізненого устаткування:*

- а) вміщує розрахунки на основі авансових платежів;
- б) передбачає викуп застарілого устаткування;
- в) укладається на умовах консигнації;
- г) передбачає укладання угоди з інжиніринговими фірмами.

4. *Компанії з взаємопов'язаним технологічним процесом, що випускають один вид продукції або продукцію однієї галузі, використовують, як правило, систему управління:*

- а) централізовану;
- б) децентралізовану;
- в) матричну;
- г) етархічну.

5. *Контроферта – це:*

- а) акцепт адресата оферти;
- б) відповідь на оферту із суттєвими змінами її положень;
- в) нова пропозиція offerента адресата зі зміненими умовами оферта;
- г) акцепт оферта без суттєвих змін її умов, підтверджений offerентом.

6. *Фіксовані платежі, що сплачуються ліцензіатом при здійсненні міжнародних науково-технічних зв'язків незалежно від результатів комерційної реалізації винаходу, – це:*

- а) роялті;
- б) паушальні платежі;
- в) компенсаційні платежі;
- г) комбіновані платежі.

7. *Мито, що сплачується для збільшення прибутків державного бюджету, є:*

- а) комбінованим;
- б) специфічним;
- в) конвенційним;
- г) фіскальним.

8. *Фірмам, які здійснюють нерегулярну зовнішньоекономічну діяльність, доцільніше організувати:*

- а) вбудований зовнішньоекономічний апарат;
- б) складний зовнішньоекономічний апарат;
- в) зовнішньоекономічний апарат за кордоном;
- г) спільний із закордонним партнером зовнішньоекономічний апарат.

9. *Системний підхід до управління зовнішньоекономічної діяльності розглядає такі процеси і явища:*

- а) окремо взятий об'єкт чи суб'єкт;
- б) у взаємозв'язку, взаємозалежності, взаємовпливові;
- в) адаптацію двох суб'єктів один до одного;
- г) порівняння дій різних суб'єктів.

10. *Прямі інвестиції – це:*

- а) капіталовкладення у підприємства за кордоном з метою отримання підприємницького прибутку і контролю за ними з боку інвестора;
- б) капіталовкладення в іноземні цінні папери з метою отримання прибутку (дивідендів);
- в) субсидування суб'єкта світового господарства без попередніх умов з метою досягнення довгострокових економічних і політичних інтересів;
- г) позики у грошовій чи товарній формі, які надаються кредиторами однієї країни позичальнику іншої країни на певних умовах.

### **3. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНКА ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ**

#### **3.1. Тематичні плани для самостійної роботи з інформаційними джерелами**

##### ***Тема 7. Суть і структура зовнішньоекономічного договору купівлі-продажу***

Тактика і стратегія проведення переговорів при укладенні зовнішньоекономічної угоди. Зміст та структура зовнішньоекономічного контракту. Характеристика базових умов контрактів. Ціна товару та загальна вартість контракту. Механізм міжнародних розрахунків та фінансові умови зовнішньоторговельних угод.

##### ***Тема 8. Валютне регулювання ЗЕД***

Сутність валютних відносин і валютного регулювання. Суб'єкти валютного регулювання. Валютні цінності. Валютні операції. Класифікатор іноземних валют та установлення офіційного курсу гривні. Ліцензування валютних операцій. Структура міжбанківського валютного ринку. Торгівля іноземною валютою. Сутність валютного контролю. Порядок організацій розрахунків в іноземній валюті. Валютні умови зовнішньоторговельних контрактів.

##### ***Тема 9. Транспортне забезпечення зовнішньоекономічних угод***

Сутність та регулювання міжнародних перевезень. Особливості правового регулювання міжнародних перевезень. Види правового регулювання міжнародних перевезень. Організація міжнародних перевезень. Чинники, що впливають на вибір виду транспорту. Базові умови поставки товарів “Інкотермс – 2000”. Особливості міжнародних перевезень: міжнародних морських, залізничних, автомобільних, повітряних. Послуги транспортно-експедиторських підприємств. Вплив транспортних витрат на ухвалення рішень про територіальне розміщення виробництва.

### ***Тема 10. Організація зовнішньоекономічних операцій***

Класифікація зовнішньоекономічних операцій. Етапи проведення зовнішньоекономічних операцій. Вибір ринку і його вивчення. Чинники, що вивчаються під час підготовки зовнішньоекономічної операції: політичні відносини, місткість і кон'юнктура товарних ринків, торговельно-політичні умови, транспортні умови, умови платежу і кредиту, правові умови, специфічні вимоги ринку, канали і методи збуту. Встановлення контакту з обраним діловим партнером. Процедура підготовки експертної угоди. Процедура підготовки імпортової угоди.

### ***Тема 11. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства***

Сутність ефективності зовнішньоекономічних операцій. Система аналітичних показників ЗЕД. Оцінювання виконання зобов'язань з експортних та імпорتنих операцій. Економічна ефективність зовнішньоекономічних угод. Ефективність експорту. Рентабельність експорту. Економічний ефект експорту. Показник економічної (абсолютної) ефективності імпорту. Економічний ефект імпорту. Рентабельність імпорту.

## **3.2. Основні терміни та поняття**

До основних термінів і понять змістового модуля слід віднести:

*Зовнішньоекономічний договір (контракт)* – матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

*Рекламація* (лат. *redamatiu* – гучний вислів) – обґрунтована претензія щодо низької якості продукції, її некомплектності та інші недоліки, неналежного виконання однієї із сторін договору перейнятих на себе зобов'язань з вимогою відшкодування збитків.

*Арбітраж* – це: спосіб вирішення спірних питань (не судового характеру), при якому сторони звертаються до арбітрів (третейських суддів), які обираються самими сторонами або призначаються за їх згодою, або в порядку, установленому законом; державний орган, що займається таким вирішенням.

*Оферта (offer)* – пропозиція певній особі укласти угоду з урахуванням

викладених умов. Може мати письмову або усну форму. Оферта вважається прийнятою після її акцепту.

*Акцепт* (лат. *acceptus* – прийнятий) – згода на оплату або гарантування оплати документів.

*Валютне регулювання* (англ. *Exchange control*) – це діяльність держави та уповноважених нею органів щодо регламентації валютних відносин економічних суб'єктів та їх діяльності на валютному ринку.

*Валютний ринок* – ринок, на якому гроші однієї країни використовують для купівлі валюти іншої країни.

*Міжнародний валютний фонд*, МВФ (англійською IMF) – спеціальне агентство Організації Об'єднаних Націй (ООН), засноване 39-ма державами<sup>[1]</sup>, з метою регулювання валютно-кредитних відносин країн-членів і надання їм допомоги при дефіциті платіжного балансу шляхом надання коротко- і середньострокових кредитів в іноземній валюті. Фонд має статус спеціалізованої установи ООН. Штаб-квартира МВФ знаходиться в м. Вашингтон, США.

*Валютний курс* – вираз ціни грошової одиниці однієї країни в грошових одиницях іншої.

*Девальвація* – офіційне зменшення золотого вмісту грошової одиниці чи зниження курсу національної валюти щодо золота, срібла, певної іноземної валюти.

*Ревальвація* – підвищення курсу вартості національної валюти по відношенню до іноземних чи міжнародних валют.

*Інтервенція* (лат. *interventio* – втручання) – у міжнародному праві насильницьке втручання однієї чи кількох держав у внутрішні справи іншої держави або в її відносини з третіми державами. Інтервенція буває військова, економічна, дипломатична, ідеологічна. Заборонена міжнародним правом.

Під *транспортним забезпеченням* розуміють сукупність елементів, які знаходяться в тісній взаємодії і складають єдину транспортну систему, що об'єднує операції, пов'язані з виробництвом і обігом продукції.

*Зовнішньоторгова операція* – комплекс дій контрагентів різних країн, спрямованих на здійснення торгового обміну.



### **3.3. Вправи на засвоєння теоретичного матеріалу**

#### ***Вправа 2. Тема: «Валютні операції у зовнішньоекономічній діяльності»***

*Мета заняття:* закріпити у студентів теоретичні знання та розвинути практичні навички по визначенню курсів валют, укладанню договорів на покупку-продаж валют, проведенню валютних операцій, з якими підприємець неодмінно стикається при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

#### ***Теоретична частина:***

У процесі зовнішньоекономічної діяльності суб'єкти підприємництва досить часто вимушені купувати-продавати валюту з метою здійснення розрахунків з іншими суб'єктами підприємництва.

Важливість цієї операції для суб'єкта підприємництва пояснюється багатьма обставинами.

По-перше, моменти укладання зовнішньоекономічних договорів та моменти їх виконання не співпадають у часі. Тому оплата за поставлену продукцію, яка була визначена при укладанні договору, в момент поставки продукції через певні зміни в співвідношенні курсів валют може призвести до того, що виробники продукції можуть отримати певні збитки або вигоду.

По-друге, в кожній країні існують свої правила покупки-продажу валюти, які підприємці повинні неухильно виконувати.

По-третє, світова спільнота виробила певні процедури захисту виробників продукції від можливих витрат через зміни в курсах валют тощо.

Розглянемо основні випадки, з якими може стикнутись підприємець при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

#### ***Покупка валюти в комерційних банках***

Як відомо, комерційні банки ніколи не купують або продають валюту за офіційним курсом, який визначає Національний банк України. Комерційний банк завжди визначає 2 курси валюти: курс покупки і курс продажу. Запис  $1\$ = 5,55...5,75$  грн. означає, що банк купує у клієнта долари за 5,55 грн. і менше, а продає долари за 5,75 грн. та більше.

Звідси існує таке правило: "Основна валюта (яка стоїть ліворуч), купується банком за лівим курсом та менше, а продається банком за правим курсом і більше. Змінна валюти (яка стоїть праворуч), продається банком за лівим курсом і більше, а купується за правим курсом і менше".

Якщо банку необхідна основна валюта (для нашого прикладу, долари США), тоді курс покупки-продажу цієї валюти зсувається банком праворуч. Якщо банку потрібна змінна валюта (для нашого прикладу, гривні), тоді курс купівлі-продажу цієї валюти зсувається банком ліворуч.

Тобто суб'єкт підприємництва, якщо йому потрібна валюта для здійснення зовнішньоекономічної діяльності, повинен обстежити декілька комерційних банків та вибрати такий банк, купівля-продаж валюти в якому принесе суб'єкту підприємництва найбільші вигоди.

### ***Розрахунок крос-курсу валют***

Досить часто підприємцю, який, наприклад, проживає в Україні і який заробив певну іноземну валюту, наприклад, марки ФРГ, для здійснення зовнішньоекономічної діяльності потрібна інша іноземна валюта, наприклад, швейцарський франк.

Оскільки національний банк України не проводить котування німецької марки до швейцарського франка, то перед українським підприємцем виникає проблема правильного розрахунку курсу цих валют.

Розрахунок крос-курсу валют - це розрахунок на національному ринку курсів іноземних валют по відношенню один до одного при умові, що ці валюти мають котування до третьої стабільної валюти.

Правила визначення крос-курсів валют:

1. Якщо обидві іноземні валюти мають пряме котування по відношенню до третьої (наприклад, до долара США), то крос-курс таких валют визначається шляхом перехресного розділення курсів цих валют.

Наприклад, в Україні є такі котування валют А та В по відношенню до долара:

$$1\$ = 1,79... 1,81 A,$$

$$1\$ = 1,56... 1,57 B,$$

$$\text{Тоді: } \frac{1\$}{1\$} = \frac{1,79}{1,56} \dots \frac{1,81A}{1,57B} \quad 1,1474 \dots 1,1528 \frac{A}{B} \quad 1B = 1,1474 \dots 1,1528 A.$$

Тобто одиниця валюти А буде обмінюватись на 1,1474...1,1528 одиниць валюти В.

2. Якщо обидві іноземні валюти мають зворотне котування по відношенню до третьої валюти (наприклад, до долара США), то крос-курс таких валют визначається шляхом перехресного розділення курсів цих валют.

3. Якщо обидві іноземні валюти мають різне котування до третьої валюти (наприклад, до долара США), одна валюта котується прямо, а інша - зворотно, то крос-курс цих валют визначається шляхом перемноження курсів цих валют.

Наприклад, в Україні є такі котування валют  $A$  та  $B$  по відношенню до долара:

$$1\$ = 1,79... 1,81 A,$$

$$1B = 1,56... 1,57 \$,$$

$$\text{Тоді } 1B = (1,56 \cdot 1,79... 1,57 \cdot 1,81) \cdot A = 2,79... 2,84 A.$$

Тобто одиниця валюти  $B$  буде обмінюватись на 2,79...2,84 одиниць валюти  $A$ .

### ***Здійснення валютної операції "форвард"***

Валютна операція "форвард" - це угода, в якій сторони домовляються на поставку один одному обумовленої суми валюти в термін до 6-ти місяців після укладення угоди за курсом, який був зафіксований на момент укладання угоди.

Призначення валютної операції "форвард":

1. Надати гарантії партнерам про надійність отримання певної суми платежу в визначеній валюті в термін, обумовлений сторонами договору.

2. "Гра" між сторонами договору, які розраховують на те, що в результаті зміни курсів валют в майбутньому, одна із них може отримати додатковий прибуток (зрозуміло, що протилежна сторона отримає такі ж збитки).

Здійснення валютної операції "форвард" передбачає наступні етапи:

1. Розрахунок так званої премії або знижки SWAP.

2. Розрахунок форвард-курсу угоди.

Розрахунок величини SWAP здійснюють за формулою:

$$S = \frac{R \cdot \frac{(P - O)}{100} \cdot \frac{N}{360}}{1 + \frac{O}{100} \cdot \frac{N}{360}}, \quad (3.3.1)$$

де:  $S$  – величина премії або знижки – swap;

$R$  – спот-курс для основної/змінної валюти, тобто курс валют на момент укладання угоди;

$P$  – депозитна ставка на термін дії валютної угоди "форвард" для змінної валюти, %;

$O$  – депозитна ставка на термін дії валютної угоди "форвард" для основної валюти, %;

$N$  – термін форвардної угоди, дні.

Якщо  $S$  буде з (+), то це буде премія для основної валюти та знижки для змінної, якщо  $S$  буде з (-), то це буде знижка для основної валюти або премія для змінної.

Висновок: Якщо процентна ставка по депозиту для змінної валюти буде вищою, ніж для основної валюти, то основна валюта буде продаватися з премією, а змінна - зі знижкою.

І навпаки, якщо процентна ставка по депозиту для змінної валюти буде меншою, ніж для основної, то основна валюта буде продаватися зі знижкою, а змінна - з премією.

Іншими словами: *підвищення процентної ставки по депозиту знижує вартість цієї валюти в майбутньому.*

Оскільки комерційні банки завжди подають 2 курси валют: купівлі та продажу, то за формулою 3.3.1 потрібно розрахувати два значення величини SWAP.

Якщо курс основної валюти буде зміцнюватись, то ми отримаємо, наприклад, такі значення: 55....65, або 55/65, тобто ліворуч завжди ставиться менше значення, а праворуч - більше значення. Це означає, що основна валюта керується з премією, а змінна валюта - зі знижкою.

Якщо курс основної валюти буде знижуватись, то ми отримаємо, наприклад, такі значення: 75....65, або 75/65, тобто ліворуч завжди ставиться більше значення, а праворуч - менше значення.. Це означає, що основна валюта котується зі знижкою, а змінна валюта - з премією.

Після розрахунку величини премії або знижки SWAP проводиться розрахунок форвардного курсу іноземної валюти. При цьому можливі три випадки:

*Перший випадок:*

а) Записується співвідношення спот-курсу для основної/змінної валюти, наприклад: Долар/ліра 1530,70...1531,70.

б) Якщо *swap* подається як, наприклад, 15,50/18,50, тобто з премією для основної валюти, то *менше* число записується ліворуч, а *більше* - праворуч.

в) Цифри в стовпчиках сумуються:

Долар/ліра 1530,70.....1531,70

Премія 15,50.....18,50

Форвардний курс: 1546,20...1550,20

Тобто через визначений термін ліра буде продаватися по більш високому курсу, що означає її *знецінення*. Тобто ліра продається зі знижкою.

*Другий випадок:*

а) Записується співвідношення спот-курса для основної/змінної валюти, наприклад, долар/гульден 2,5130....2,5145

б) Якщо *swar* подається як 77/67, тобто зі знижкою для основної валюти, то *менше* число записується праворуч, а *більше* - ліворуч.

в) Цифр в стовпчиках *віднімаються*:

Долар/гульден 2,5130....2,5145

Знижка 77....67

Форвардний курс: 2,5053...2,5078

Тобто через визначений термін *гульден* буде продаватися по меньшому курсу, що означає його *посилення*. Тобто гульден продається з премією.

*Третій випадок:*

Якщо в котування включено слово "par" - то це означає, що спот-курс и форвард-курс рівні, тобто премія дорівнює 0.

### Завдання 3.3.1

Підприємцю для здійснення зовнішньоекономічної діяльності потрібна іноземна валюта, а саме: долари США. Підприємець вивчив пропозиції 6-ти банків: А, Б, В, Г, Д та Е, які наведені в таблиці 3.3.1.

Таблиця 3.3.1.

Варі- ант	А	Б	В	Г	Д	Е
1	2	3	4	5	6	7
1	1\$ = 5,1.. ..5,6	1\$ = 5,2.. ..5,7	1\$ = 5,3.. ..5,8	1\$ = 5,4.. ..5,9	1\$ = 5,5.. ..5,9	1\$ = 5,2.. ..5,5
2	1\$ = 5,2.. ..5,6	1\$ = 5,4.. ..5,7	1\$ = 5,3.. ..5,9	1\$ = 5,0.. ..5,5	1\$ = 5,7.. ..5,9	1\$ = 5,3.. ..5,5
3	1\$ = 5,3.. ..5,7	1\$ = 5,5.. ..5,8	1\$ = 5,4.. ..5,8	1\$ = 5,6.. ..5,9	1\$ = 5,0.. ..5,5	1\$ = 5,2.. ..5,6
4	1\$ = 5,1.. ..5,6	1\$ = 5,3.. ..5,7	1\$ = 5,2.. ..5,8	1\$ = 5,5.. ..5,9	1\$ = 5,5.. ..5,8	1\$ = 5,1.. ..5,5
5	1\$ = 5,2.. ..5,7	1\$ = 5,1.. ..5,6	1\$ = 5,3.. ..5,8	1\$ = 5,4.. ..5,9	1\$ = 5,5.. ..5,9	1\$ = 5,0.. ..5,4
6	1\$ = 5,0.. ..5,4	1\$ = 5,1.. ..5,5	1\$ = 5,2.. ..5,6	1\$ = 5,3.. ..5,7	1\$ = 5,4.. ..5,8	1\$ = 5,5.. ..5,9
7	1\$ = 5,1.. ..5,7	1\$ = 5,2.. ..5,7	1\$ = 5,3.. ..5,8	1\$ = 5,4.. ..5,9	1\$ = 5,5.. ..5,9	1\$ = 5,2.. ..5,5
8	1\$ = 5,2.. ..5,7	1\$ = 5,4.. ..5,7	1\$ = 5,3.. ..5,9	1\$ = 5,0.. ..5,5	1\$ = 5,7.. ..5,9	1\$ = 5,3.. ..5,5
9	1\$ = 5,3.. ..5,8	1\$ = 5,5.. ..5,8	1\$ = 5,4.. ..5,8	1\$ = 5,6.. ..5,9	1\$ = 5,0.. ..5,5	1\$ = 5,2.. ..5,6
10	1\$ = 5,1.. ..5,7	1\$ = 5,3.. ..5,7	1\$ = 5,2.. ..5,8	1\$ = 5,5.. ..5,9	1\$ = 5,5.. ..5,8	1\$ = 5,1.. ..5,5
11	1\$ = 5,2.. ..5,8	1\$ = 5,1.. ..5,6	1\$ = 5,3.. ..5,8	1\$ = 5,4.. ..5,9	1\$ = 5,5.. ..5,9	1\$ = 5,0.. ..5,4
12	1\$ = 5,0.. ..5,5	1\$ = 5,1.. ..5,5	1\$ = 5,2.. ..5,6	1\$ = 5,3.. ..5,7	1\$ = 5,4.. ..5,8	1\$ = 5,5.. ..5,9
13	1\$ = 5,1.. ..5,4	1\$ = 5,2.. ..5,7	1\$ = 5,3.. ..5,8	1\$ = 5,4.. ..5,9	1\$ = 5,5.. ..5,9	1\$ = 5,2.. ..5,5

<b>14</b>	1\$ = 5,2... 5,8	1\$ = 5,4... 5,7	1\$ = 5,3... 5,9	1\$ = 5,0... 5,5	1\$ = 5,7... 5,9	1\$ = 5,3... 5,5
<b>15</b>	1\$ = 5,3... 5,6	1\$ = 5,5... 5,8	1\$ = 5,4... 5,8	1\$ = 5,6... 5,9	1\$ = 5,0... 5,5	1\$ = 5,2... 5,6
<b>16</b>	1\$ = 5,1... 5,5	1\$ = 5,3... 5,7	1\$ = 5,2... 5,8	1\$ = 5,5... 5,9	1\$ = 5,5... 5,8	1\$ = 5,1... 5,5
<b>17</b>	1\$ = 5,2... 5,6	1\$ = 5,1... 5,6	1\$ = 5,3... 5,8	1\$ = 5,4... 5,9	1\$ = 5,5... 5,9	1\$ = 5,0... 5,4
<b>18</b>	1\$ = 5,0... 5,5	1\$ = 5,1... 5,5	1\$ = 5,2... 5,6	1\$ = 5,3... 5,7	1\$ = 5,4... 5,8	1\$ = 5,5... 5,9
<b>19</b>	1\$ = 5,1... 5,5	1\$ = 5,2... 5,7	1\$ = 5,3... 5,8	1\$ = 5,4... 5,9	1\$ = 5,5... 5,9	1\$ = 5,2... 5,5
<b>20</b>	1\$ = 5,2... 5,8	1\$ = 5,4... 5,7	1\$ = 5,3... 5,9	1\$ = 5,0... 5,5	1\$ = 5,7... 5,9	1\$ = 5,3... 5,5
<b>21</b>	1\$ = 5,3... 5,6	1\$ = 5,5... 5,8	1\$ = 5,4... 5,8	1\$ = 5,6... 5,9	1\$ = 5,0... 5,5	1\$ = 5,2... 5,6
<b>22</b>	1\$ = 5,1... 5,5	1\$ = 5,3... 5,7	1\$ = 5,2... 5,8	1\$ = 5,5... 5,9	1\$ = 5,5... 5,8	1\$ = 5,1... 5,5
<b>23</b>	1\$ = 5,2... 5,4	1\$ = 5,2... 5,6	1\$ = 5,3... 5,8	1\$ = 5,4... 5,9	1\$ = 5,5... 5,9	1\$ = 5,0... 5,4
<b>24</b>	1\$ = 5,0... 5,6	1\$ = 5,1... 5,5	1\$ = 5,2... 5,6	1\$ = 5,3... 5,7	1\$ = 5,4... 5,8	1\$ = 5,5... 5,9
<b>25</b>	1\$ = 5,1... 5,7	1\$ = 5,2... 5,7	1\$ = 5,3... 5,8	1\$ = 5,4... 5,9	1\$ = 5,5... 5,9	1\$ = 5,2... 5,5
<b>26</b>	1\$ = 5,2... 5,7	1\$ = 5,4... 5,7	1\$ = 5,3... 5,9	1\$ = 5,0... 5,5	1\$ = 5,7... 5,9	1\$ = 5,3... 5,5
<b>27</b>	1\$ = 5,3... 5,6	1\$ = 5,5... 5,8	1\$ = 5,4... 5,8	1\$ = 5,6... 5,9	1\$ = 5,0... 5,5	1\$ = 5,2... 5,6
<b>28</b>	1\$ = 5,4... 5,8	1\$ = 5,3... 5,7	1\$ = 5,2... 5,8	1\$ = 5,5... 5,9	1\$ = 5,5... 5,8	1\$ = 5,1... 5,5
<b>29</b>	1\$ = 5,2... 5,7	1\$ = 5,1... 5,6	1\$ = 5,3... 5,8	1\$ = 5,4... 5,9	1\$ = 5,5... 5,9	1\$ = 5,0... 5,4
<b>30</b>	1\$ = 5,0... 5,4	1\$ = 5,2... 5,5	1\$ = 5,2... 5,6	1\$ = 5,3... 5,7	1\$ = 5,4... 5,8	1\$ = 5,5... 5,9

1. Обґрунтуйте, у якому банку підприємець здійснить покупку доларів?

Після успішного здійснення зовнішньоекономічної операції підприємець отримав 100 000 доларів США.

2. Керуючись даними таблиці 3.3.2, обґрунтуйте, в якому банку підприємцю найвигідніше обміняти зароблені долари на вітчизняні гривні?

### Завдання 3.3.2

Для здійснення зовнішньоекономічної операції підприємцю потрібно купити певну іноземну валюту  $C$ . У самого підприємця на рахунку є інша іноземна валюта  $A$ . Обидві валюти мають відповідне котування до долара США. Варіанти котування наведені в таблиці 3.3.2.

3. Для варіантів 1, 2 та 3 визначить крос-курс валюти  $C$  до валюти  $A$ , тобто  $1 C = A$ .

Таблиця 3.3.2.

Варіанти	1	2	3
1	2	3	4
<b>1</b>	1\$ = 2,3...2,4 A 1\$ = 1,4...1,5 C	1A = 3,2.. 3,5 \$ 1C = 1,2.. 1,4 \$	1\$ = 3,2.. 3,5 A 1C = 1,2.. 1,4 \$
<b>2</b>	1\$ = 3,3...2,7 A 1\$ = 1,4...1,6 C	1A = 1,2.. 1,5 \$ 1C = 1,4.. 1,8 \$	1\$ = 3,7.. 3,9 A 1C = 1,2.. 1,5 \$
<b>3</b>	1\$ = 1,3...1,4 A 1\$ = 4,4...4,5 C	1A = 3,2.. 3,5 \$ 1C = 1,5.. 1,7 \$	1\$ = 3,3.. 3,7 A 1C = 1,2.. 1,6 \$
<b>4</b>	1\$ = 2,35...2,45 A 1\$ = 1,45...1,55 C	1A = 3,25.. 3,55 \$ 1C = 1,27.. 1,47 \$	1\$ = 3,52.. 3,75 A 1C = 1,22.. 1,42 \$
<b>5</b>	1\$ = 12,3...12,4 A 1\$ = 1,4...1,5 C	1A = 6,2.. 6,5 \$ 1C = 1,2.. 1,4 \$	1\$ = 1,2.. 1,5 A 1C = 1,2.. 1,4 \$
<b>6</b>	1\$ = 2,31...2,41 A 1\$ = 1,14...1,51 C	1A = 3,12.. 3,51 \$ 1C = 1,21.. 1,41 \$	1\$ = 3,42.. 3,54 A 1C = 1,24.. 1,44 \$
<b>7</b>	1\$ = 2,39...2,49 A 1\$ = 1,94...1,95 C	1A = 38,2.. 38,5 \$ 1C = 1,27.. 1,47 \$	1\$ = 4,2.. 4,5 A 1C = 1,1.. 1,4 \$
<b>8</b>	1\$ = 2,13...2,45 A 1\$ = 1,64...1,65 C	1A = 3,12.. 3,15 \$ 1C = 1,92.. 1,94 \$	1\$ = 3,52.. 3,85 A 1C = 1,28.. 1,48 \$
<b>9</b>	1\$ = 22,3...22,4 A 1\$ = 12,4...12,9 C	1A = 32.. 35 \$ 1C = 12.. 14 \$	1\$ = 3,26.. 3,95 A 1C = 11,2.. 11,9 \$
<b>10</b>	1\$ = 2,9...3,4 A 1\$ = 1,4...1,8 C	1A = 3,2.. 3,9 \$ 1C = 1,2.. 1,7 \$	1\$ = 3,2.. 3,9 A 1C = 1,2.. 1,6 \$
<b>11</b>	1\$ = 2,3...2,9 A 1\$ = 14...15 C	1A = 3,0.. 3,5 \$ 1C = 1,0.. 1,4 \$	1\$ = 3,0.. 3,5 A 1C = 1,0.. 1,4 \$
<b>12</b>	1\$ = 2,35...2,54 A 1\$ = 1,45...1,55 C	1A = 3,92.. 4,15 \$ 1C = 1,27.. 1,49 \$	1\$ = 3,12.. 3,52 A 1C = 1,21.. 1,49 \$
<b>13</b>	1\$ = 42,3...52,4 A 1\$ = 31,4...21,5 C	1A = 32.. 35 \$ 1C = 11.. 13 \$	1\$ = 3,12.. 3,59 A 1C = 1,29.. 1,49 \$
<b>14</b>	1\$ = 52,3...62,4 A 1\$ = 1,64...1,75 C	1A = 3,27.. 3,57 \$ 1C = 1,27.. 1,47 \$	1\$ = 3,27.. 3,57 A 1C = 1,27.. 1,47 \$
<b>15</b>	1\$ = 22,3...26,4 A 1\$ = 12,4...14,9 C	1A = 8,2.. 9,5 \$ 1C = 3,2.. 5,4 \$	1\$ = 4,2.. 5,5 A 1C = 1,2.. 1,8 \$
<b>16</b>	1\$ = 5,3...6,4 A 1\$ = 2,4...2,5 C	1A = 5,2.. 6,5 \$ 1C = 1,2.. 1,4 \$	1\$ = 3,2.. 3,5 A 1C = 4,2.. 5,4 \$
<b>17</b>	1\$ = 8,3...8,4 A 1\$ = 4,4...4,5 C	1A = 3,2.. 3,6 \$ 1C = 3,2.. 3,9 \$	1\$ = 4,2.. 6,5 A 1C = 1,8.. 2,4 \$
<b>18</b>	1\$ = 7,3...8,4 A 1\$ = 1,4...1,9 C	1A = 4,2.. 4,5 \$ 1C = 1,2.. 1,5 \$	1\$ = 3,42.. 3,59 A 1C = 1,21.. 1,49 \$
<b>19</b>	1\$ = 32,3...42,4 A 1\$ = 1,34...1,58 C	1A = 6,2.. 6,5 \$ 1C = 1,1.. 1,4 \$	1\$ = 7,2.. 8,5 A 1C = 1,1.. 1,8 \$
<b>20</b>	1\$ = 4,3...6,4 A 1\$ = 1,4...1,7 C	1A = 8,2.. 8,5 \$ 1C = 1,2.. 1,7 \$	1\$ = 5,2.. 6,5 A 1C = 1,0.. 1,3 \$
<b>21</b>	1\$ = 1,3...1,4 A 1\$ = 6,4...6,5 C	1A = 1,2.. 1,5 \$ 1C = 8,2.. 8,4 \$	1\$ = 1,2.. 1,5 A 1C = 1,2.. 1,5 \$
<b>22</b>	1\$ = 0,3...0,4 A 1\$ = 5,4...5,5 C	1A = 0,2.. 0,5 \$ 1C = 2,2.. 2,4 \$	1\$ = 0,2.. 0,5 A 1C = 7,2.. 7,4 \$
<b>23</b>	1\$ = 2,8...3,4 A 1\$ = 5,4...5,5 C	1A = 4,2.. 4,5 \$ 1C = 1,2.. 1,7 \$	1\$ = 8,2.. 8,5 A 1C = 1,1.. 1,4 \$

1	2	3	4
<b>24</b>	1\$ = 1,13...1,14 A 1\$ = 1,14...1,15 C	1A = 13,2.. 13,5 \$ 1C = 1,12.. 1,14 \$	1\$ = 3,12.. 3,15 A 1C = 1,12.. 1,14 \$
<b>25</b>	1\$ = 2,23...2,24 A 1\$ = 1,42...1,52 C	1A = 3,22.. 3,52 \$ 1C = 1,22.. 1,42 \$	1\$ = 3,22.. 3,25 A 1C = 1,22.. 1,24 \$
<b>26</b>	1\$ = 5,3...5,4 A 1\$ = 7,4...7,5 C	1A = 8,2.. 8,5 \$ 1C = 9,2.. 9,4 \$	1\$ = 13,2.. 13,5 A 1C = 11,2.. 11,4 \$
<b>27</b>	1\$ = 6,38...6,48 A 1\$ = 6,41...6,59 C	1A = 3,82.. 3,95 \$ 1C = 1,21.. 1,41 \$	1\$ = 4,2.. 6,5 A 1C = 1,3.. 1,4 \$
<b>28</b>	1\$ = 24,3...24,4 A 1\$ = 1,47...1,51 C	1A = 34,2.. 36,5 \$ 1C = 1,26.. 1,46 \$	1\$ = 13,2.. 13,5 A 1C = 21,2.. 21,4 \$
<b>29</b>	1\$ = 3,3...3,4 A 1\$ = 0,4...0,5 C	1A = 4,2.. 4,5 \$ 1C = 1,3.. 1,4 \$	1\$ = 8,2.. 8,5 A 1C = 1,7.. 1,8 \$
<b>30</b>	1\$ = 2,36...2,46 A 1\$ = 1,45...1,55 C	1A = 3,21.. 3,51 \$ 1C = 1,21.. 1,41 \$	1\$ = 8,2.. 8,3 A 1C = 1,5.. 1,6 \$

### Завдання 3.3.3

Український підприємець (валюта України - В) уклав угоду на поставку іноземному партнеру через визначений термін певної валюти А. Відомості про існуючий спот-курс валют, термін поставки валюти, діючі депозитні ставки в Україні та в іноземній країні наведені в таблиці 3.3.3.

Таблиця 3.3.3.

Варіант	Існуючий спот-курс валют	П%	О%	Н дні
1	2	3	4	5
1	1A = (1,2343...1,2435) В	16	13	60
2	1A = (4,7343...4,7435) В	26	33	180
3	1A = (2,2443...2,2535) В	17	12	90
4	1A = (3,7343...3,7436) В	6	7	60
5	1A = (4,8343...4,8435) В	10	4	90
6	1A = (1,2365...1,2468) В	46	14	180
7	1A = (2,7743...2,7935) В	7	8	60
8	1A = (8,5343...8,5435) В	15	11	90
9	1A = (9,1343...9,1437) В	18	14	180
10	1A = (1,4547...1,4735) В	26	23	60
11	1A = (5,5343...5,5435) В	12	3	90
12	1A = (6,2343...7,2435) В	11	13	180
13	1A = (18,233...19,243) В	6	17	45
14	1A = (11,243...12,435) В	17	12	60
15	1A = (1,7343...1,9435) В	9	3	90
16	1A = (4,2143...4,2481) В	16	9	180
17	1A = (1,5344...2,2432) В	14	18	45
18	1A = (1,6345...2,2433) В	16	7	60
19	1A = (1,7346...2,2434) В	45	33	90



Продовження табл. 3.3.3.

1	2	3	4	5
20	1A = (1,8347...2,2435) B	56	63	180
21	1A = (1,9348...2,2436) B	37	33	45
22	1A = (1,3349...1,9437) B	26	23	60
23	1A = (1,4340...1,9438) B	27	33	90
24	1A = (1,5341...1,9439) B	7	4	180
25	1A = (1,6342...1,8430) B	4	7	45
26	1A = (1,2343...1,7431) B	16	8	60
27	1A = (1,7344...1,9435) B	9	15	90
28	1A = (2,8345...3,2432) B	18	19	180
29	1A = (1,9346...2,2433) B	20	19	45
30	1A = (1,2347...1,2434) B	23	20	60

Керуючись даними таблиці 3.3.3 потрібно:

1. Для крайніх значень спот-курсу розрахувати SWAP.
2. Розрахувати форвардний курс валютної угоди.

### 3.4. Методичні поради до самостійної роботи

У процесі самостійної роботи над першоджерелами і при підготовці до тестового контролю змістового модуля слід звернути увагу на:

1. Більш глибоко ознайомитися з ключовими поняттями і термінами.

Матеріали для вивчення цих питань можна знайти в будь-якому підручнику, навчальному посібнику, а також в Інтернеті, зазначеними в списку рекомендованої літератури й інформаційних джерел.

2. Для підготовки до тестового контролю радимо використати наведену в методичних вказівках тренінгову тестову програму.

3. При роботі з першоджерелами потрібно вести конспект, куди в першу чергу потрібно заносити терміни, поняття, алгоритми, схеми, графіки, розв'язування вправ і кейсів з посиланнями на авторів.

4. Після опрацювання лекційного матеріалу і першоджерел слід скласти звіт відповідно до вимог, наведених у методичних вказівках і представити його викладачу.

5. При виявленні незрозумілих питань потрібно звернутися до лектора або асистента, які ведуть заняття з курсу „Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності” під час консультаційних годин на кафедрі економіки будівництва.

6. *Попередження!* Конспекта лекційного матеріалу недостатньо для складання тестового контролю на оцінку більше, ніж „задовільно”.

7. ECTS і КМСОНП не передбачає перездачі тестів на вищу оцінку й „автоматів”.

### **3.5. Тренінгова тестова програма до змістового модуля**

*1. Контракт за великомасштабними угодами:*

- а) передбачає валютну компенсацію, коли порушується термін погашення боргу;
- б) передбачає двох контрагентів;
- в) здійснюється на реекспортних умовах;
- г) має за основу контракти на зустрічну торгівлю.

*2. Форма організації франчайзингового бізнесу, при якій франчайзіат оперує не окремим підприємством, а мережею франчайзингових підприємств з використанням найманих менеджерів, це:*

- а) корпоративний франчайзинг;
- б) конверсійний франчайзинг;
- в) субфранчайзинг;
- г) діловий франчайзинг.

*3. "Ринок у руки", "Угода "під ключ"", "Угоди на готову продукцію" - це:*

- а) некомерційні форми передачі технологій;
- б) комерційні супутні форми передачі технологій;
- в) комерційні самостійні форми передачі технологій;
- г) комерційні супутні й самостійні форми передачі технологій.

*4. Вкажіть, купівля якої ліцензії надає найбільші переваги у конкурентній боротьбі:*

- а) повної;
- б) відкритої;
- в) виключної;
- г) чистої.

*5. Відповідальність за результати зовнішньоекономічної діяльності підприємств лежить:*

- а) на галузевому міністерстві;
- б) органі районної (міської) влади;
- в) самому підприємстві;
- г) всіх зазначених структур.

6. *Посередники, які від свого імені та за свій рахунок мають виключне право на закупівлю і продаж тих чи інших товарів на певних ринках, реалізуючи товари, здійснюють додатковий комплекс послуг, є:*

- а) комісіонерами;
- б) консигнаторами;
- в) дистриб'юторами;
- г) брокерами.

7. *Продавець бере на себе ризики до кордону тієї чи іншої держави, після чого вони переадресовують покупцеві за таких базисних умов:*

- а) CFR;
- б) CPT;
- в) DEQ;
- г) DAF.

8. *Учасниками-резидентами валютних операцій вважаються:*

- а) фізичні особи, які постійно проживають за межами України;
- б) дипломатичні, консульські, торговельні та інші офіційні представництва України за кордоном, які користуються імунітетом і дипломатичними привілеями;
- в) юридичні особи, які створені й діють за межами України, відповідно до законодавства іноземної держави;
- г) розташовані на території України іноземні дипломатичні, консульські, торговельні й інші офіційні представництва, міжнародні організації та їхні філії, які користуються імунітетом і дипломатичними привілеями.

9. *Бланковий кредит — той, що надається:*

- а) під заставу товарно-матеріальних цінностей і комерційних документів;
- б) за купівлю товарів чи оплату послуг;
- в) без гарантій застави і комерційних документів;
- г) для побудови конкретних господарських об'єктів.

10. *Дилерські операції оформлюються:*

- а) договором купівлі-продажу;
- б) договором про комісію;
- в) договором про доручення;
- г) агентською угодою.

#### **4. КОНТРОЛЬНА РОБОТА**

Контрольну роботу з дисципліни "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" виконують студенти самостійно в строки, встановлені графіком. Контрольна робота подається на кафедру за два тижні до початку екзаменаційної сесії.

Перед виконанням контрольної роботи необхідно ознайомитися із програмою щодо предмету, вивчити рекомендовані основні й додаткові джерела.

Контрольну роботу студенти виконують відповідно до варіанта. Вона передбачає висвітлення теоретичного питання й виконання практичного завдання.

Теоретичне завдання складається з 30 варіантів. Студенти вибирають один із трьох варіантів за останньою цифрою залікової книжки студента (номери залікової книжки 128 відповідають варіанти 8, 18, 28).

Практичне завдання складається з 5 завдань, що знаходяться після вправ для засвоєння теоретичного матеріалу в першому і другому змістовному модулі. Завдання складаються з 30 варіантів. Номер варіанта також визначається за останньою цифрою залікової книжки студента (номери залікової книжки 320 відповідає варіант 20, № 138 – варіант 8).

#### **Вимоги до оформлення роботи**

1. Роботу слід виконувати акуратно, сторінки пронумерувати.
2. Заповнити всі реквізити титульного аркуша з вказівкою шифру залікової книжки, варіанта теоретичного питання й практичного завдання (шифр 186 буде висвітлювати теоретичне питання варіанта 26, виконувати практичне завдання № 26).
3. Наприкінці роботи необхідно поставити дату й підпис, а також залишити кілька чистих сторінок для рецензії викладача.

#### **Теоретичні питання**

1. Система міжнародного виробництва як елемент глобальної економіки.
2. Міжнародний рух капіталу: причини виникнення та загальні наслідки.
3. Проблема зовнішньої заборгованості України.
4. Світова валютна система та її компоненти.

5. Функції валюти.
6. Резервні валюти та формування валютних резервів.
7. Створення Європейського валютного союзу та запровадження валюти євро.
8. Україна і Міжнародний валютний фонд.
9. Значення зовнішньоекономічної діяльності в сучасному економічному розвитку країни.
10. Тенденції сучасної міжнародної торгівлі.
11. Форми міжнародної торгівлі.
12. Вільні економічні зони: передумови і завдання створення.
13. Види вільних економічних зон та їх особливості.
14. Управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві.
15. Митний тариф: роль і наслідки запровадження.
16. Ліцензування як нетарифний метод регулювання ЗЕД.
17. Біржі як недержавні органи регулювання ЗЕД.
18. Аукціони як недержавні органи регулювання ЗЕД.
19. Основні види зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюються в Україні, та їх специфіка.
20. Функції Верховної Ради як органу регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
21. Функції НБУ як органу регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
22. Сучасний стан зовнішньої торгівлі України.
23. Сучасний стан іноземного інвестування в Україні.
24. Функції організації як об'єкта менеджменту.
25. Основні підходи до визначення менеджменту.
26. Ролі менеджерів та їх специфіка.
27. Міжнародний бізнес: основні риси та фактори розвитку.
28. Культурна складова у міжнародному менеджменті.
29. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: сутність і порядок здійснення.
30. Маркетингова діяльність як інструмент менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

### Основна література

1. Управління зовнішньоекономічною діяльністю [Текст]: навч. посібник: 2-ге вид., випр. і доп. / За заг. ред А. І. Кредісова – К.: ВІРА-Р, 2002. – 552с.
2. Дроздова, Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства [Текст]: навч. посібник/ Г. М. Дроздова. – К.: ЦУЛ, 2002. – 172с.
3. Дідківський, М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства [Текст]: навч. посібник. — К., Знання, 2005. – 168 с.
4. Макогон, Ю. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства [Текст]/ Ю. В. Макогон - К.: ЦУЛ, 2006.

### Додаткова література

1. Рум'янцев, А. П. Зовнішньоекономічна діяльність [Текст]: навч. посібник / А. П. Рум'янцев, Н. С. Рум'янцева – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 384с.
2. Кириченко, О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності [Текст]: навч. посібник/ О. А. Кириченко - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання-Прес, 2002. – 384с.
3. Кривов'язюк, І. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства [Текст]: навч. посібник / І. В. Кривов'язюк – Луцьк: Надстир'я, 2005. – 140с.
4. Вічевич, А. М. Основи зовнішньоекономічної діяльності [Текст]: навч. посібник/ А. М. Вічевич, М. Е. Матвеев, О. В. Максимець. – Львів: Афіша, 2004. – 272 .
5. Козловський В. О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Практикум. [Текст]: навч. посібник. – Вінниця: ВДТУ, 2000. – 122с.
6. Пан, М. П. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» (для студентів 5 курсу денної та заочної форми навчання за напрямом підготовки 0501 – “Економіка і підприємництво”, спец. 7.050107 – «Економіка підприємства») [Текст]/ М. П. Пан, В. І. Торкатюк, О. С. Вороніна; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва – Х.: ХНАМГ, 2008. – 171 с.

### Ресурси Інтернет

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 №959-IX. Документ 959-12, остання редакція від 16.11.2006 [Електронний ресурс]. – Сайт: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про єдиний митний тариф» від 06.02.1992 № 2097-XII. Документ 2097-12, остання редакція від 17.01.2006 [Електронний ресурс]. – Сайт: <http://prezident.gov.ua>
3. <http://www.management.com.ua>
4. <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Пан М. П. Електронна версія конспекту лекцій з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» [Електронний ресурс] / М. П. Пан, В. І.Торкатюк, О. С.Вороніна, 2008. – Сайт: <http://eprints.kname.edu.ua>.
6. Цифровий репозиторій ХНАМГ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>.
7. Сайт дистанційної освіти ХНАМГ[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ksame.kharkov.ua/moodle>.

## ЗМІСТ

	Стор.
1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ І СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ...	3
1.1. Опис навчальної дисципліни “Менеджмент зовнішньо-економічної діяльності” .....	3
1.2. Структура залікового кредиту навчальної дисципліни .....	4
1.3. Розподіл балів при вивченні дисципліни .....	4
1.4. Критерії оцінки модульної контрольної роботи .....	5
1.5. Критерії оцінки (умови заліків) знань студентів .....	5
2. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗЕД .....	6
2.1. Тематичні плани для самостійної роботи з інформаційними джерелами .....	6
2.2. Основні терміни і поняття .....	7
2.3. Вправи для засвоєння теоретичного матеріалу .....	9
2.4. Методичні поради до самостійної роботи .....	18
2.5. Тренінгова тестова програма до змістового модуля .....	19
3. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНКА ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ...	22
3.1. Тематичні плани для самостійної роботи з інформаційними джерелами .....	22
3.2. Основні терміни та поняття .....	23
3.3. Вправи на засвоєння теоретичного матеріалу .....	25
3.4. Методичні поради до самостійної роботи .....	33
3.5. Тренінгова тестова програма до змістового модуля .....	34
4. КОНТРОЛЬНА РОБОТА .....	36
5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....	38

## НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки до проведення практичних занять, виконання самостійної та контрольної роботи з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» для студентів 5 курсу денної і заочної форм навчання за напрямом підготовки 0501 “Економіка і підприємництво (6.030504 “Економіка підприємства”).

Укладачі: **Пан** Микола Павлович

**Торкатюк** Володимир Іванович,

**Вороніна** Ольга Сергіївна.

Відповідальний за випуск *В. І. Торкатюк*

Редактор *З. І. Зайцева*

Комп’ютерний набір *О. С. Вороніна*

Комп’ютерне верстання *Н. В. Зражевська*

План 2009, поз 370-М

---

Підп. до друку 01.02.2011	Формат 60×84 1/16	Ум. друк.арк. 1,8
Друк на ризографі.	Тираж 150 пр.	Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,  
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: [rectorat@ksame.kharkov.ua](mailto:rectorat@ksame.kharkov.ua)

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001